

Tomasz Jakubiak

CZY MOŻNA SPRZEDAWAĆ RZECZY ŚWIĘTE?

Czy można sprzedawać i zamieniać przedmioty pobłogosławione? – zapytał mnie ksiądz, który chciał wymienić w sklepie patenę pobłogosławioną podczas Mszy św. na inną. Pracownik sklepu odmówił wymiany, powołując się na prawo kanoniczne, które zabrania handlu przedmiotami już pobłogosławionymi. Duchowny poddał w wątpliwość uzasadnienie sprzedawcy, którego odpowiedź na pierwszy rzut oka wydawała się słuszna, i sprawdził jej przekaz w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r.¹ Nie znalazł w nim jednak przepisu dotyczącego wspomnianego zakazu.

1. RZECZY ŚWIĘTE

Poprzez błogosławieństwo patena uzyskała charakter sakralny i jest traktowana, jako „rzecz święta”. Od tego momentu powinna być używana z należnym szacunkiem. Pobłogosławionej pateny wolno używać jedynie zgodnie z jej przeznaczeniem, to znaczy do kultu Bożego, a dokładnie do sprawowania Eucharystii². Nie może być używana do celów czysto świec-

---

KS. DR TOMASZ JAKUBIAK – adiunkt Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie Sekcji św. Jana Chrzciciela; e-mail: sekretariat@pwtw.pl

¹ *Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus*, 25.01.1983, AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; *Kodeks Prawa Kanonicznego*. Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań 1984 [dalej cyt.: KPK/83].

² Więcej o błogosławieństwie przedmiotów używanych przy sprawowaniu liturgii można przeczytać w: *Ceremoniał liturgicznej posługi biskupów odnowiony zgodnie z postanowieniem Świętego Soboru Watykańskiego II wydany z upoważnienia papieża Jana Pawła II dostosowany do zwyczajów diecezji polskich*. Wydanie wzorcowe, Katowice

kich, np. jako rekwizyt teatralny, lub praktyk zabobonnych, np. magicznych, gdyż inaczej byłaby używana niewłaściwie, a nawet mogłaby zostać sprofanowana. Szacunek dla pobłogosławionej pateny nie zależy od tego, czy jej właściciel jest osobą prywatną – np. ksiądz, czy też osobą prawną publiczną – np. parafia (por. 1171 KPK/83)³.

Szacunek przysługujący rzeczy świętej – w tym przypadku pobłogosławionej patenie – wpływa na sposób jej traktowania na płaszczyźnie finansowej⁴. Duchowego elementu rzeczy świętej nie można wycenić, ponieważ jest on bezcenny⁵. Fakt ten został uregulowany w nieobowiązującym już Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1917 r.⁶ W can. 1539 § 1 ustawodawca stwierdził, że w przypadku zamiany lub sprzedaży pobłogosławionych lub konsekrowanych rzeczy nie wolno oceniać ich wartości wyżej, tylko dla tego, że są rzeczami świętymi.

Prawodawca unormował w KPK/17 (can. 1296-1306) kwestię sprzętów kościelnych, czyli rzeczy służących do wykonywania kultu religijnego. Wśród nich była osobna norma dotycząca utraty benedykcji rzeczy świętych. Dokonywała się ona poprzez zniszczenie lub zmianę powodującą utratę formy rzeczy, na skutek czego nie mogła już służyć do celów, dla których była przeznaczona. Utrata błogosławieństwa następowała także poprzez użycie przedmiotu do celów nieprzystojnych lub wystawienie go na publiczną sprzedaż. Kielich i patena nie traciły błogosławieństwa poprzez zdrapanie lub ponowne położenie warstwy złota (por. can. 1305 KPK/17)⁷. Utratę szczególnego charakteru, jaki posiadają rzeczy święte,

---

2013, s. 294-295; *Obrzędy błogosławieństw dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, t. II, Katowice 1994, s. 123-127; *Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego*, Poznań 2006, nr 325-351.

³ Por. P. Majer, *Pozostałe akty kultu Bożego*, w: *Komentarz do Kodeksu prawa kanonicznego*, t. III/2: *Księga IV. Uświęcające zadanie Kościoła. Część I. Sakramenty. Część II. Pozostałe akty kultu Bożego. Część III. Miejsca i czasy święte*, red. J. Krukowski, Poznań 2011, s. 369-380.

⁴ Por. D. M. Martín, *Sacramentals*, w: *Exegetical Commentary on the Code of Canon Law*, ed. Á. Marzoa, J. Miras, R. Rodríguez-Ocaña, English language ed. E. Caparros, P. Lagges, vol. III/2, Montreal–Chicago 2004, s. 1654.

⁵ Por. D. Tirapu, *The acquisition of Goods*, w: *Exegetical Commentary on the Code of Canon Law*, ed. Á. Marzoa, J. Miras, R. Rodríguez-Ocaña, English language ed. E. Caparros, P. Lagges, vol. IV/1, Montreal–Chicago 2004, s. 72.

⁶ *Codex Iuris Canonici Pii X Pontificis Maximi iussu digestus Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus*, 27.05.1917, AAS 9 (1917), pars II, s. 1-593 [dalej cyt.: KPK/17].

⁷ Por. F. Bączkiewicz, J. Baron, W. Stawinoga, *Prawo Kanoniczne. Podręcznik dla duchowieństwa*, t. II, Opole 1958, s. 455.

określano terminami eksekracja⁸ – *execratio*, obecnie stosuje się termin – dekonsekracja.

W aktualnie obowiązującym Kodeksie ustawodawca uregulował jedynie w osobnej normie możliwość utraty błogosławieństwa miejsc świętych. Uczynił to w kan. 1212. Zgodnie z nim: „miejsca święte tracą poświęcenie lub błogosławieństwo, gdy zostaną w znacznej części zniszczone lub przeznaczone na stałe do użytku świeckiego; dekretem kompetentnego ordynariusza bądź też faktycznie”. W związku z brakiem stosownej normy w aktualnym prawodawstwie Kościoła łacińskiego – dotyczącej utraty błogosławieństwa rzeczy świętej – należy sięgnąć do ustawy wydanej w podobnej sprawie, aby rozstrzygnąć, kiedy rzecz święta traci swój charakter (por. kan. 19 KPK/83). Jest ona zapisana w przywołanym wcześniej kan. 1212. Na podstawie analogii prawnej można zatem wysnuć wniosek, że rzecz święta traci błogosławieństwo, gdy zostanie w znacznej części zniszczona lub przeznaczona na stałe do użytku świeckiego – dekretem kompetentnego ordynariusza bądź też faktycznie.

W przypadku faktycznego przeznaczenia rzeczy świętej na użytek świecki, eksekracja dokonuje się na mocy prawa⁹. Intencja przyświecająca takiej czynności nie jest istotna. Warto zauważyć, że zgodnie z can. 1305 § 1 n. 2 KPK/17, rzecz święta traciła błogosławieństwo poprzez sam fakt wystawienia na publiczną sprzedaż, natomiast – w myśl zastosowanej na podstawie przywołanego już kan. 19 KPK/83 normy zapisanej w kan. 1212 KPK/83 – sam fakt wystawienia na publiczną sprzedaż nie determinuje jeszcze utraty charakteru sakralnego, bowiem dopiero faktyczne przeznaczenie rzeczy świętej na użytek świecki i, co należy podkreślić, „na stałe” pozbawi ją błogosławieństwa. Możliwość utraty błogosławieństwa bądź też konsekracji na mocy prawa w przypadku faktycznego przeznaczenia przedmiotu na użytek świecki nie oznacza, że nie należy występować do kompetentnej władzy o dekret desekralizujący. Zwyczajną procedurą powinno być zwrócenie się do ordynariusza z prośbą o wydanie aktu administracyjnego¹⁰. Kompetentnym ordynariuszem jest biskup diecezjalny i jego wikariusze (generalni, ewentualnie biskupi), a także dla własnych członków wyżsi przełożeni kleryckich instytutów zakonnych na prawie papies-

⁸ Autorzy stosują pisownię zamienną: „eksekracja”, bądź „ekssekracja”.

⁹ Por. P. H e m p e r e k, W. G ó r a l s k i, F. P r z y t u ł a, J. B a k a l a r z, *Komentarz do Kodeksu prawa kanonicznego*, t. III, Lublin 1986, s. 384.

¹⁰ Por. J.M. H u e l s, *Sacred Places and Times*, w: *New Commentary on the Code of Canon Law*, ed. J. P. Beal, J. A. Coriden, T. J. Green, Mahwah 2000, s. 1429.

kim i kleryckich stowarzyszeń życia apostolskiego na prawie papieskim, którzy posiadają przynajmniej zwyczajną władzę wykonawczą (por. kan. 134 KPK/83)¹¹. Na marginesie należy zauważyć, że ze względu na szacunek, jaki należy okazywać rzeczom pobłogosławionym lub konsekrowanym, nie powinno się ich celowo niszczyć, aby poprzez takie działanie na mocy prawa utraciły błogosławieństwo lub konsekrację, w przypadku „wycofywania” ich z użytku zgodnego z ich przeznaczeniem. Natomiast przedmioty już zniszczone należałoby, jeśli jest to możliwe, spalić.

Wróćmy do przerwanoego wątku. Rzecz pozbawiona swojego charakteru sakralnego może zostać użyta dla innych celów niż kult Boży, ale jak stanowiło „stare” prawo, nie do celów niegodnych (por. can. 1510 KPK/17). Aktualnie, biorąc pod uwagę – również na zasadzie analogii prawnej – kan. 1222 §1 KPK/83, zgodnie z którym, „jeśli jakiś kościół nie nadaje się już w żaden sposób do sprawowania w nim kultu Bożego i nie ma możliwości odrestaurowania go, może być przeznaczony przez biskupa diecezjalnego do użytku świeckiego, ale nie niewłaściwego”, wydaje się zasadnione stwierdzenie, że desekralizowana rzecz święta może być używana do celów świeckich, jednakże nie niewłaściwych, unikając przy tym zdziewienia lub zgorzenia.

2. NORMY KODEKSU PRAWA KANONICZNEGO O HANDLU PRZEZ DUCHOWNEGO RZECZAMI POŚWIĘCONYMI

Kolejna kwestia, która się nasuwa, jeśli chodzi o możliwość zamiany w sklepie poświęconej pateny, to rozeznanie, czy czynność ta podlega również przepisom prawa kanonicznego dotyczącym „dóbr doczesnych Kościoła”, zamieszczonym w księdze V KPK/83, gdzie prawodawca w kan. 1290-1298 uregulował zasady, jakimi należy kierować się przy sporządzaniu umów, a zwłaszcza alienacji mienia kościelnego. Odpowiedź przynosi analiza kan. 1257, zgodnie z którym dobra doczesne należące do Kościoła powszechnego, do Stolicy Apostolskiej lub do innych publicznych osób prawnych w Kościele rządzą się własnymi statutami oraz kanonami zamieszczonymi w księdze V KPK/83. Dobra doczesne prywatnej osoby prawnej rządzą się własnymi statutami, a nie tymi kanonami, chyba że wyraźnie

---

¹¹ Por. J.M. Huels, *Canon 1171: Loss of Blessing of Chalices*, w: *Roman Replies and CLSA Advisory Opinions 2005*, ed. F.S. Pedone, J.I. Donlon, Washington 2005, s. 81-82.

jest inaczej zastrzeżone (w rozważanym przez nas przypadku wyjątek ten jest zapisany w kan. 1269 KPK/83, o którym będzie mowa nieco dalej). Osoby prawne publiczne otrzymują osobowość bądź mocą samego prawa, bądź specjalnym dekretem kompetentnej władzy, przyznającym ją wyraźnie (por. kan. 116 § 2 KPK/83). Taką osobowość posiada np.: diecezja (kan. 373), parafia (kan. 515 § 3), instytuty, prowincje i domy zakonne (kan. 634 § 1). Należałoby zatem zadać pytanie, jakiego charakteru osobowość w Kościele posiada sklep – jeśli w ogóle posiada – w którym kapłan chciał dokonać zamiany pateny, i ewentualnie, jakie normy zawarte są w jego statutach – jeśli w ogóle sklep ma takie statuty – np.: czy jest zamieszczony w nich zakaz obrotu towarami poświęconymi?

Z całą pewnością można powiedzieć, że ksiądz, który chce sprzedać patenę, która jest jego własnością, nie podlega, jako osoba prywatna, pod przepisy prawa kanonicznego zamieszczone w księdze V KPK/83. Nasuwa się jednak inne pytanie, czy zakaz zapisany w kan. 286 KPK/83 – „zabrania się duchownym uprawiania transakcji osobiście lub przez innych, czy to na własną, czy na korzyść innych, chyba że za zgodą legalnej władzy kościelnej” – obejmuje również przypadek sprzedaży nieużywanej przez księdza pateny, którą wcześniej dostał w prezencie bądź też kupił? Jeśli odpowiedź byłaby pozytywna (obejmuje), złamanie tego zakazu wiązałoby się z możliwością bycia ukaranym na podstawie kan. 1392 KPK/83, który stanowi, że „duchowni lub zakonnicy uprawiający handel lub transakcje wbrew przepisom kanonów, powinni być ukarani stosownie do ciężkości przestępstwa”.

Według komentatorów, rozróżnia się kilka typów działań handlowych. Między innymi kupno dóbr z zamiarem sprzedaży ich z zyskiem niezmiennych lub zmienionych własną lub cudzą pracą. Czynności takie są zabronione, choć – co należy w tym miejscu podkreślić – działalność wydawnicza lub apostołska, mimo że należy do tej grupy, jest dozwolona, jeśli nie jest podejmowana jedynie dla zysku. Kolejny typ to biznes domowy, który również jest dozwolony. Do tego typu działań należy m.in. kupno ziemi lub domu z zamiarem wynajęcia go z zyskiem lub sprzedaż wina z posiadanych winnic.

Komentatorzy rozróżniają również pomiędzy inwestowaniem, czyli nabywanie dóbr bądź papierów wartościowych z zamiarem otrzymania okresowo korzyści, od spekulacji, czyli nabywaniem z zamiarem odsprzedaży produktu, którego wartość przypuszczalnie szybko wzrośnie. Wszelkie tego

rodzaju spekulacje są zabronione¹². Zdaniem Otaduy'ego, aby czynności stały się przedmiotem zakazu, o którym mowa w kan. 286 KPK/83, musi towarzyszyć im intencja uzyskania zysku, która jest habitualna, czyli nie jest okazjonalna. Innymi słowy, konieczne jest, by według opinii roztopnych i obiektywnych osób, kapłan stał się biznesmenem¹³. Nie jest przestępstwem działalność dochodowa, gdy zysk przeznaczany jest na pomoc potrzebującym w postaci dzieł miłosierdzia lub solidarności z bliźnimi. Znamiona przestępstwa nie wyczerpuje również zwyczajne zarządzanie (administrowanie) majątkiem kościelnym, a nawet rodzinnym, które ma na celu utrzymanie majątku. Również nie stanowi przestępstwa sprzedaż rzeczy wytworzonych lub przetworzonych osobiście przez duchownych lub zakonników. Uprawianie handlu lub przeprowadzenie transakcji nie może być traktowana jako działalność przestępna, gdy nie ma ona cechy stałości, a więc gdy czyny mają charakter sporadyczny jako akty odosobnione¹⁴. Bezsprzecznie dozwolone jest zatem kupowanie i sprzedawanie już niepotrzebnych rzeczy. Taki handel należy raczej do racjonalnej gospodarki¹⁵. Zamiana lub odsprzedanie pateny przez księdza nie jest zabronione przez ustawodawcę, gdyż nie nosi znamion uprawiania handlu.

Jak już wcześniej zostało zaznaczone przy refleksji na temat, czy sprzedaż pateny przez księdza podlega pod przepisy zamieszczone w księdze V KPK/83, niektóre z przepisów, a dokładnie kan. 1269, regulują również kwestię nabywania bądź utraty przez księdza, jako osoby prywatnej, rzeczy świętych. Według normy zawartej w kan. 1269 „rzeczy święte, będące własnością osób prywatnych, mogą być nabyte przez osoby prywatne na mocy przedawnienia, lecz nie wolno ich używać do celów świeckich, chyba że straciły poświęcenie lub błogosławieństwo. Jeśli zaś należą do kościelnej osoby prawnej publicznej, mogą być nabyte tylko przez inną kościelną osobę prawną publiczną”. Tym samym ograniczone zostało prawo właściciela względem tych przedmiotów co do sposobu użycia oraz częściowo co do przeniesienia własności¹⁶. Zgodnie z wolą prawodawcy została ograni-

---

¹² Por. J. E. Lynch, *The Obligations and Rights of Clerics*, w: *New Commentary on the Code of Canon Law*, s. 378-379.

¹³ Por. J. Otaduy, *The Obligations and Rights of Clerics*, w: *Exegetical Commentary on the Code of Canon Law*, ed. Á. Marzoa, J. Miras, R. Rodríguez-Ocaña, English language ed. E. Caparros, P. Lagges, vol. II/1, Montreal-Chicago 2004, s. 383.

¹⁴ Cyt. J. Stryczyk, *Kanoniczne prawo karne. Część szczególna*, Warszawa 2003, s. 155.

¹⁵ Por. Bączkiewicz, Baron, Stawinoga, *Prawo Kanoniczne*, s. 323.

¹⁶ Por. Martín, *Sacramentals*, s. 1654-1655.

czona możliwość nabycia przez przedawnienie rzeczy świętych należących do publicznych osób prawnych jedynie innym publicznym osobom prawnym. Rzeczy święte należące do osób prywatnych (prawnych bądź naturalnych) mogą zostać nabyte przez przedawnienie przez inne osoby prywatne lub prawne publiczne. Osoby prawne prywatne otrzymują tę osobowość tylko specjalnym dekretem kompetentnej władzy, przyznającym wyraźnie tę osobowość (por. kan. 116 § 2 KPK/83). Osobowość taką posiadają np. stowarzyszenia publiczne czy konfederacja stowarzyszeń publicznych (por. kan. 313 KPK/83)¹⁷.

Nazwą przedawnienie obejmuje się m.in. zasiedzenie praw poprzez faktyczne ich wykonywanie – w tym przypadku prawa własności. Jak zauważa Sobański, aby można było mówić o posiadaniu, trzeba faktycznego władania rzeczą oraz zamiaru jej posiadania. Jeśli chodzi o rzeczy święte ruchome (w rozważanym przypadku patena), ich zasiedzenie dokonuje się po upływie czasu określonego przez prawo państwowe. W prawie polskim zasiedzenie ruchomości (w naszym przypadku rzeczy świętej ruchomej) następuje z upływem trzech lat jej samoistnego posiadania w dobrej wierze – przez cały okres czasu (por. kan. 197-198, kan. 1268 KPK/83; art. 174 k.c.)¹⁸. Okres ten ulega wydłużeniu, jeśli ruchoma rzecz święta jest kosztowna. W takiej sytuacji dobra należące do Stolicy Apostolskiej ulegają przedawnieniu po upływie stu lat, a dobra należące do innej kościelnej osoby prawnej publicznej – po upływie trzydziestu lat (cyt. kan. 1270 KPK/83). W dobrej wierze znajduje się osoba, która jest rzetelnie przekonana, że jej działanie jest zgodne z prawem. Przekonanie rzetelne – to znaczy rzeczywiste, pozbawione wątpliwości i nie oparte na zawinionym błędzie lub zawinionej nieznajomości. O dobrej wierze można przeto mówić wtedy, gdy zasiedzeniu nie towarzyszył zamiar naruszenia prawa¹⁹.

3. PROFANACJA RZECZY ŚWIĘTEJ

Norma, którą należy również uwzględnić przy sprzedaży pobłogosławionej bądź konsekrowanej rzeczy zapisana została w kan. 1376 KPK/83.

---

¹⁷ Por. R.T. Kennedy, *The Temporal Goods of the Church*, w: *New Commentary on the Code of Canon Law*, s. 1471.

¹⁸ Por. R. Sobański, *Przedawnienie*, w: *Komentarz do Kodeksu prawa kanonicznego*, red. J. Krukowski, R. Sobański, t. I, Poznań 2003, s. 287-288; Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. *Kodeks cywilny*, Dz. U. 1964, Nr 16, poz. 93, art. 174.

¹⁹ Cyt. Sobański, *Przedawnienie*, s. 289.

Stanowi ona: „kto profanuje rzecz świętą, ruchomą czy nieruchomą, powinien być ukarany sprawiedliwą karą”. Ważne jest, aby zmiana właściciela rzeczy świętej nie wiązała się z ryzykiem użycia jej do celów sprzecznych z jej przeznaczeniem. Kwestię tę powinien uwzględnić ten, kto sprzedaje pobłogosławiony lub konsekrowany przedmiot. Nie bez znaczenia zatem pozostaje fakt, komu odstępujemy rzecz świętą i co nowy właściciel będzie z nią robił.

Profanacja to znieważenie. Jeśli nie towarzyszy jej zniszczenie przedmiotu w znacznej mierze lub faktyczne przeznaczenie na cele świeckie – nie powoduje utraty poświęcenia lub błogosławieństwa, lecz wywołuje jedynie zawieszenie skutków konsekracji i błogosławieństwa (por. kan. 19, kan. 1211 KPK/83). Profanacja dokonuje się przez użycie rzeczy świętych, nawet stanowiących własność osób prywatnych, do celów świeckich, np. używanie pateny do podawania pokarmów, jak również poprzez jej niewłaściwe użycie, które polega na wykorzystaniu przedmiotu niezgodnie z jego przeznaczeniem, np. użycie puszek do rozdzielania komunii jako naczynia na wodę święconą²⁰. Odmiennego zdania jest Marzoa, który uważa, że nie każde użycie rzeczy świętej niezgodne z jej przeznaczeniem jest automatycznie profanacją. Wniosek taki dedukuje z lektury kan. 1210: „W miejscu świętym dopuszcza się tylko to, co służy sprawowaniu i szerzeniu kultu, pobożności i religii, a zabrania się tego, co jest obce świętości miejsca. Ordynariusz miejscowy może przejściowo zezwolić na użycie go do innych celów, jednakże nie przeciwnych świętości miejsca”²¹.

Dla popełnienia przestępstwa konieczne jest, by zewnętrzne naruszenie ustawy było ciężko poczytalne na skutek winy umyślnej albo nieumyślnej (kan. 1321 § 1 KPK/83). Znamion przestępstwa z całą pewnością nie nosi sprzedaż lub zamiana pobłogosławionej pateny, bowiem nie towarzyszy tej czynności profanacja. Oczywiście jednak pozostaje fakt, że wystawiona na sprzedaż pobłogosławiona patena może zostać przez nowego nabywcę zbezczeszczona, nawet bez jego wiedzy. Przykładowo, gdy zostanie ona kupiona na potrzeby realizacji jakiegoś filmu. Zatem pracownicy sklepu przy-

---

²⁰ Por. Syryjczyk, *Kanoniczne prawo karne*, s. 90-91; F. Lempa, *Przestępstwa przeciwko władzy kościelnej i wolności Kościoła*, w: W. Wójcik, J. Krukowski, F. Lempa, *Komentarz do Kodeksu prawa kanonicznego z 1983 r.*, t. IV, Lublin 1987, s. 245.

²¹ Por. Á. Marzoa, *Penalties for Particular Offences*, w: *Exegetical Commentary on the Code of Canon Law*, vol. IV/1, s. 491; P.M. Gajda, *Sankcje karne w Kościele w świetle Kodeksu prawa kanonicznego Jana Pawła II oraz późniejszych zmian i uzupełnień. Studium kanoniczno-pastoralne*, Tarnów 2008, s. 127-128.

jmujący na zamianę poświęconą patenę powinni poinformować nabywcę o tym, że została już pobłogosławiona. Winni także się upewnić, że nowy nabywca użyje jej zgodnie z przeznaczeniem.

*

Kodeks Prawa Kanonicznego nie zabrania sprzedaży rzeczy świętych. Jedyny wyjątek stanowi zakaz zamieszczony w kan. 1190 § 1 KPK/83, zgodnie z którym nie godzi się sprzedawać relikwii. Duchowny w ramach zwykłego zarządu swoim majątkiem może kupować i sprzedawać rzeczy święte, jednakże handlowanie nie powinno nosić cechy stałości, a także – według opinii roztropnych i obiektywnych osób – nie powinno być odbierane jako działalność biznesowa. Jeśli chodzi o obrót dobrami przez publiczne osoby prawne w Kościele, rządzi się on nie tylko prawem państwowym, własnymi statutami, ale również kanonami zamieszczonymi w księdze V Kodeksu. Dobra doczesne prywatnej osoby prawnej rządzą się własnymi statutami, gdzie może znaleźć się norma zakazująca handlowania rzeczami świętymi.

W przypadku sprzedaży lub przekazania rzeczy świętej innej osobie należy zatroszczyć się, by nie wiązało się to z ryzykiem profanacji lub użycia przedmiotu przez nowego właściciela w niewłaściwy sposób. Sklep, przyjmując pobłogosławiony przedmiot na wymianę, ma ograniczoną możliwość kontroli bądź też wpływu na sposób użycia pobłogosławionego lub konsekrowanego przedmiotu. Personel sklepu winien poinformować nowego nabywcę, że przedmiot został już pobłogosławiony. Najwłaściwszą byłaby zatem bezpośrednia sprzedaż rzeczy świętej znanej osobie prywatnej.

Najlepszym rozwiązaniem w sytuacji, kiedy mamy ograniczony wpływ na nowego właściciela, jest zwrócenie się przed sprzedażą do kompetentnej władzy kościelnej, by ta, na podstawie kan. 1212 KPK/83, wydała dekret pozbawiający błogosławieństwa bądź konsekracji mającej być wystawionej na sprzedaż rzeczy świętej, aby mogła ona być przeznaczona do użytku świeckiego. Jednakże i w tym przypadku, zdaniem komentatorów, winno być zapewnienie, że przedmiot nie zostanie użyty w sposób niewłaściwy.

Zmiana właściciela zawsze powinna być pozbawiona ryzyka wywołania zdziwienia i niepotrzebnej sensacji.

BIBLIOGRAFIA

Źródła prawa

- Cereemoniał liturgicznej posługi biskupów odnowiony zgodnie z postanowieniem Świętego Soboru Watykańskiego II wydany z upoważnienia papieża Jana Pawła II dostosowany do zwyczajów diecezji polskich. Wydanie wzorcowe, Katowice 2013.
- Codex Iuris Canonici Pii X Pontificis Maximi iussu digestus Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus, 27.05.1917, *Acta Apostolicae Sedis* 9 (1917), pars II, s. 1-593.
- Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus, 25.01.1983, *Acta Apostolicae Sedis* 75 (1983), pars II, s. 1-317; Kodeks Prawa Kanonicznego. Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Pallottinum, Poznań 1984.
- Obrzędy błogosławieństw dostosowane do zwyczajów diecezji polskich, t. II, Katowice 1994.
- Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego, Poznań 2006.
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, Dz. U. 1964, Nr 16, poz. 93.

Literatura

- Bączkiewicz Franciszek, Baron Józef, Stawinoga Władysław, Prawo Kanoniczne. Podręcznik dla duchowieństwa, t. II, Opole 1958.
- Gajda Piotr M., Sankcje karne w Kościele w świetle Kodeksu prawa kanonicznego Jana Pawła II oraz późniejszych zmian i uzupełnień. Studium kanoniczno-pastoralne, Tarnów 2008.
- Hemperek Piotr, Góralski Wojciech, Przytuła Franciszek, Bakalarz Józef, Komentarz do Kodeksu prawa kanonicznego, t. III, Lublin 1986.
- Huels John M., Canon 1171: Loss of Blessing of Chalices, w: Roman Replies and CLSA Advisory Opinions 2005, ed. F.S. Pedone, J.I. Donlon, Washington 2005, s. 81-82.
- Huels John M., Sacred Places and Times, w: New Commentary on the Code of Canon Law, ed. J.P. Beal, J.A. Coriden, T.J. Green, Mahwah 2000, s. 1424-1448.
- Kennedy Robert T., The Temporal Goods of the Church, w: New Commentary on the Code of Canon Law, ed. J.P. Beal, J.A. Coriden, T.J. Green, Mahwah 2000, s. 1451-1525.
- Lempa Florian, Przestępstwa przeciwko władzy kościelnej i wolności Kościoła, w: Walenty Wójcik, Józef Krukowski, Florian Lempa, Komentarz do Kodeksu prawa kanonicznego z 1983 r., t. IV, Lublin 1987, s. 235-247.
- Lynch John E., The Obligations and Rights of Clerics, w: New Commentary on the Code of Canon Law, ed. J.P. Beal, J.A. Coriden, T.J. Green, Mahwah 2000, s. 343-381.
- Majer Piotr, Pozostałe akty kultu Bożego, w: Komentarz do Kodeksu prawa kanonicznego, t. III/2: Księga IV. Uświęcające zadanie Kościoła. Część I. Sakra-

- menty. Część II. Pozostałe aktu kultu Bożego. Część III. Miejsca i czasy święte, red. J. Krukowski, Poznań 2011, s. 369-427.
- Martín del Mar María, Sacramentals, w: Exegetical Commentary on the Code of Canon Law, ed. Á. Marzoa, J. Miras, R. Rodríguez-Ocaña, English language ed. E. Caparros, P. Lagges, vol. III/2, Montreal–Chicago 2004, s. 1634-1659.
- Marzoa Ángel, Penalties for Particular Offences, w: Exegetical Commentary on the Code of Canon Law, ed. Á. Marzoa, J. Miras, R. Rodríguez-Ocaña, English language ed. E. Caparros, P. Lagges, vol. IV/1, Montreal–Chicago 2004, s. 473-492.
- Otduy Jorge, The Obligations and Rights of Clerics, w: Exegetical Commentary on the Code of Canon Law, ed. Á. Marzoa, J. Miras, R. Rodríguez-Ocaña, English language ed. E. Caparros, P. Lagges, vol. II/1, Montreal–Chicago 2004, s. 325-397.
- Sobański Remigiusz, Przedawnienie, w: Komentarz do Kodeksu prawa kanonicznego, red. J. Krukowski, R. Sobański, t. I, Poznań 2003, s. 286-291.
- Syryjczyk Jerzy, Kanoniczne prawo karne. Część szczególna, Warszawa 2003.
- Tirapu Daniel, The acquisition of Goods, w: Exegetical Commentary on the Code of Canon Law, ed. Á. Marzoa, J. Miras, R. Rodríguez-Ocaña, English language ed. E. Caparros, P. Lagges, vol. IV/1, Montreal–Chicago 2004, s. 41-80.

Can Sacred Object be Sold?

Summary

Code of the Canon Law does not forbid selling sacred objects. The only exception is the sale of relics. In case of selling or passing the sacred object to another person one should take care to avoid the risk of profanation or misuse. The best solution in case when our influence on the new owner is limited is to turn to the competent Church authority who based on canon 1212 (Code of Canon Law of 1983) will issue a decree depriving the sold object of the dedication or consecration to be used for profane use. Also in this case commentators say it should be assured that the object will be relegated to profane but not sordid use. The change of the owner should be without risk of arising astonishment or unnecessary sensation.

Słowa kluczowe: alienacja, Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 r., profanacja, nadużycie

Key words: alienation, Code of Canon Law of 1983, profanation, misuse